

בש"פ 895/20 - שמואל דטיאשווילי נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 895/20

לפני: כבוד השופט ד' מינץ

המערער: שמואל דטיאשווילי

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על החלטת רשם

בשם המערער: בעצמו

פסק-דין

לפני ערעור על החלטת הרשם ר' גולדשטיין בע"פ 599/19 מיום 12.11.2019, במסגרתה נקבע כי הסניגוריה הציבורית אינה משוחררת מייצוג המערער אך המערער יגיש בעצמו את נימוקי הערעור, תוך מתן הארכת מועד של ארבעה חודשים לשם כך.

1. המערער הורשע בבית המשפט המחוזי בירושלים (השופטים ר' כרמל, כ' מוסק ו-ש' רנר, תפ"ח 57043-09-14) בעבירת רצח לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 בהכרעת דין מיום 29.10.2018. בגזר הדין מיום 12.12.2018 הוטל על המערער עונש מאסר עולם ותשלום פיצוי לנפגעי העבירה.

2. ביום 24.1.2019 הגיש המערער לבית משפט זה "בקשה להארכת מועד להגשת ערעור ו/או בקשה למשפט חוזר", במסגרתה הצהיר כי בכוונתו "לערער על הכרעת הדין (וגזר הדין) ו/או לבקש משפט חוזר". המערער

ביקש לעשות זאת ללא ייצוג משפטי, וביקש הארכת מועד "עד למקסימום האפשרי או, לחלופין, ללא הגבלת זמן כלל" להגשת נימוקי הערעור (להלן: הודעת הערעור). משהמערער לא הודיע על מינוי של עורך דין אשר ייצגו בהליך, הורה הרשם על מינוי של סניגור ציבורי לשם ייצוגו.

3. לאור התנגדותו העקבית של המערער לקבלת ייצוג מטעם הסניגוריה הציבורית בהליך בבית המשפט המחוזי, ביקשה הסניגוריה הציבורית לקיים דיון במעמד הצדדים בסוגיית הייצוג. ביום 8.8.2019 קיים הרשם דיון בבקשה. במהלך הדיון המערער עמד על סירובו להיות מיוצג על ידי הסניגוריה הציבורית, והסניגוריה ביקשה שלא לייצגו בהתחשב בהשתלשלות העניינים החריגה בעניינו. המשיבה הודיעה שלטעמה בנסיבות הייחודיות של המקרה אין לכפות על הסניגוריה הציבורית לייצג את המערער.

4. בהחלטתו מיום 12.11.2019, קבע הרשם כי הסניגוריה הציבורית אינה משוחררת מייצוג המערער בשלב זה וכי בקשתה לשחרור מייצוג תיוותר תלויה ועומדת. בהחלטתו, נתן הרשם משקל מכריע לחומרת העבירה שבה הורשע המערער והעונש שנגזר עליו. עם זאת, לאור השתלשלות העניינים הדיונית בבית המשפט המחוזי, ממנה עולה כי לא קיים סיכוי ממשי שהמערער ישתף פעולה עם הסניגוריה הציבורית לצורך הכנת נימוקי הערעור, נקבע כי המערער יערוך בעצמו נימוקים אלה. לשם כך, הורה הרשם לסניגוריה הציבורית להעביר למערער את כל החומרים בעניינו שהיו ברשותה. באשר לבקשת המערער להארכת מועד להגשת נימוקי הערעור, ניתנה למערער ארכה של ארבעה חודשים להגשת הנימוקים. כמו כן, הרשם הורה על קביעת מועד לדיון בערעור בסמוך לסוף שנת המשפט הנוכחית, והבהיר כי ככל שנימוקי הערעור לא יוגשו במועד, יועבר ההליך להרכב ללא נימוקי ערעור או על בסיס הודעת הערעור שהוגשה עם פתיחת ההליך.

5. ביום 5.1.2020 הגיש המערער בקשה ל"משלוח חוזר של בקשה דחופה לדיון בהרכב מורחב/מיוחד" שהוגשה לשיטתו ביום 5.12.2019 (להלן: הבקשה). בהחלטה מיום 30.1.2020 הורתה הנשיאה א' חיות לראות בבקשה זו כערעור על החלטת הרשם מיום 12.11.2019. במסגרת הבקשה טען המערער כי החלטת הרשם אינה סבירה ואינה מעשית. המערער חזר על טענותיו שבהודעת הערעור בעניין הפגמים שנפלו לשיטתו בהליך בבית המשפט המחוזי. לטענתו, הרשם התעלם בהחלטתו מטענותיו כלפי בית המשפט המחוזי אשר לא אישר לו לייצג את עצמו בהליך, והכריע בתיק מבלי שנפרשה לפניו פרשת ההגנה. המערער מבקש לייצג את עצמו ולשחרר את הסניגוריה הציבורית באופן סופי, בשל חוסר האמון המוחלט שלו בסניגורים מטעמה.

6. כמו כן, לטענת המערער שגה הרשם במתן ארכה של ארבעה חודשים בלבד לצורך הכנה והגשה של נימוקי הערעור. לשיטתו, מסגרת זמנים זו אינה ריאלית, שכן לאור מאסרו ומורכבות ההליך, לא יתאפשר לו להגיש את נימוקי הערעור במועד שנקבע. המערער מבקש כי יינתן לו זמן מספיק לצורך הכנת נימוקי הערעור, פרק זמן אותו הוא מעריך במספר שנים.

דיון והכרעה

7. לאחר שעיינתי בטענות המערער, בבקשות שהוגשו ובהחלטות שניתנו בעניינו, הגעתי למסקנה כי דין הערעור להידחות.

8. עיקר טענת המערער, כי יש לשחרר את הסניגוריה הציבורית מייצוגו, נוכח אובדן אמון מוחלט בה מצדו. ואכן, הפסיקה הכירה בחשיבות השמירה על האוטונומיה של בעל דין להחליט בעצמו על אופן ניהול הגנתו (ע"פ 5889/01 נחום נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(5) 817, 825 (2005)). עם זאת, כאמור בהחלטת הרשם, קיימים גם שיקולים "פטרנליסטיים" לסרב לבקשתו של בעל דין לנהל את ההליך בהיותו בלתי מיוצג, בראשם הרצון להגן על זכויותיו בהליך הפלילי. הנחת המוצא היא כי מוטב לבעל דין בהליך פלילי ליהנות מהגנה של סניגור, ולו מוגבלת, מאשר להיות ללא ייצוג כלל (ע"פ 10067/08 הסניגוריה הציבורית נ' אוחיון, פסקה 7 (15.12.2008)). יחד עם זאת, הדין מכיר במצבים שבהם ניתן שלא למנות סנגור או לשחרר סנגור שמונה מייצוג (ראו: סעיף 17 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982). כמו כן, על פי תקנה 8(א) לתקנות הסניגוריה הציבורית, התשנ"ו-1996, הסניגוריה הציבורית רשאית לבקש רשות מבית המשפט להפסיק ייצוג, בין היתר, כאשר האדם שמונה לו סנגור מסרב לשתף פעולה עם הסניגוריה הציבורית וכאשר יש ביניהם חילוקי דעות הפוגעים באפשרות לתת ייצוג נאות (ראו גם: ע"פ 7211/18 הסניגוריה הציבורית נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (12.12.2018)).

9. בענייננו, בהתחשב באמור לעיל, לא מצאתי כי נפל פגם בהחלטת הרשם להותיר תלויה ועומדת את בקשת הסניגוריה הציבורית לשחררה מייצוג. הרשם ערך איזון סביר בין השיקולים השונים, לאחר שלקח בחשבון את נסיבות העניין בכללותם, לרבות חומרת העבירה והעונש שהוטל על המערער; העובדה שבית המשפט המחוזי נמנע משחרור הסניגוריה הציבורית בהליך שהתקיים לפניו; סירובו המתמשך של המערער לקבלת ייצוג וחילוקי הדעות שהתגלעו בינו לבין הסניגורים שמונו לו בעבר. כמו כן, חרף אי-שחרור הסניגוריה הציבורית מייצוג המערער, הרשם אפשר למערער לערוך את נימוקי הערעור בעצמו. נסיבות אלו אינן מצדיקות התערבות בהחלטתו.

10. גם לא מצאתי מקום לקבל את טענות המערער באשר להארכת מועד שניתנה לו להגשת נימוקי הערעור. ראשית, אין ערכאת הערעור נוהגת להתערב בשיקול דעתו הרחב של רשם בעניינים כגון דא (השוו: בש"פ 151/20 טמסיס נ' עיריית נוף הגליל (12.1.2020); בש"פ 7667/19 אלעברה נ' מדינת ישראל (18.11.2019)). שנית, ישנה חשיבות גדולה לביורר הליך פלילי במהירות האפשרית (ראו: ע"פ 6922/16 קופר (קופרשמיד) נ' מדינת ישראל, פסקה 15 וההפניות שם (13.11.2019)). בקשת המערער למתן זמן בלתי מוגבל או אף מספר שנים לעריכת נימוקי הערעור אינה מתקבלת על הדעת.

על כן, כאמור, דין הערעור להידחות.

ניתן היום, ט"ו בשבט התש"ף (10.2.2020).

ש ו פ ט